

בש"פ 7659/17 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7659/17

לפני: העורר:
כבוד השופט מ' מזוז פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל
תאריך הישיבה: י"ג בתשרי התשע"ח (03.10.2017)

בשם העורר: עו"ד אריאל עטרי

בשם המשיבה: עו"ד יעל שרף

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 19.9.2017 במ"ת 60617-02-17 (השופט א' דורות), במסגרתה נדחתה חלקית בקשתו של העורר ליציאה לתפילות בשבתות ובחגים במהלך חודש תשרי, בקשה שהוגשה כבקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו בפיקוח אלקטרוני, לפי סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: החוק או חוק המעצרים).

2. ביום 28.2.2017 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירות של מעשה סדום ומספר רב של מעשים מגונים בשלושה ילדים בני 9-15, אשר בוצעו בבית הכנסת, בית חב"ד והמקווה ביישוב בו התגורר, במהלך תקופה של כ-4 שנים.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו, וזאת בשל מסוכנותו הרבה נוכח אישומי בביצוע חוזר של עבירות מין במהלך מספר שנים ובהזדמנויות רבות.

4. בהחלטתו מיום 13.3.2017 קבע בית משפט קמא כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת האשמה המיוחסת לעורר וכן קיימת עילת מעצר סטטוטורית, והורה על עריכת תסקיר. לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, הורה בית המשפט ביום 3.4.2017 על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני בבית הורו אשתו בקצרין בפיקוח הורו והורי אשתו, תוך קביעת תנאים מגבילים נוספים. החלטה זו נומקה בהתרשמותו של בית המשפט מחלק מהמפקחים, במיקום החלופה הרחק ממקום מגוריו ומקום האירועים מושא כתב האישום, ובעובדה שהעורר יצא לשני אירועים בפיקוח מפקחים מבלי להפר את התנאים שנקבעו. ערר המדינה על החלטה זו נדחה ביום 5.4.2017 על ידי בית משפט זה (בש"פ 3044/17, השופט י' עמית).

5. ביום 13.7.2017 הגיש העורר לבית משפט קמא בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו, במסגרתה ביקש לצאת באופן יומיומי לתפילות שחרית וכן לצאת להתאווורות מידי יום אחר הצהריים ל-3 שעות. המדינה התנגדה לבקשה באשר ליציאה לתפילות טענה המדינה כי קיים חשש להשתתפות קטינים בתפילות ולהעדר יכולת אפקטיבית למנוע מפגש ביניהם לבין העורר. באשר לפתיחת חלונות התאווורות טענה כי הדבר אינו עולה בקנה אחד עם עקרונות הפיקוח האלקטרוני, וכן כי חלף זמן קצר יחסית מאז ההחלטה בדבר תנאי מעצרו, אשר אינו מצדיק עיון חוזר בה. בהחלטתו מיום 20.7.2017 קבע בית המשפט כי אמנם העובדה שחלפו רק שלושה וחצי חודשים מאז ההחלטה הקודמת אינה מצדיקה כשלעצמה את דחיית הבקשה, אך דחה את הבקשה לגופה. באשר ליציאה לתפילות, נימק בית המשפט כי היות ומדובר בתקופת החופש הגדול של תלמידי בית הספר, אין דרך לוודא שתלמידים לא יגיעו לבית הכנסת, מקום בו בוצעו חלק מהעבירות המיוחסות לעורר, ויווצר מגע בינם לבין העורר. באשר לפתיחת חלון ההתאווורות, מאחר ובקשת העורר לא כללה כל הגבלה גאוגרפית או ציון מקום ספציפי אליו מבקש העורר לצאת, נקבע כי מתן אישור יציאה גורף לעורר יהווה סיכון לציבור שלא סביר להתירו. יצוין כי העורר הגיש בקשה נוספת נפרדת להוספת שני מפקחים אשר אושרה על ידי בית המשפט.

6. חלפו אך כ-6 שבועות והעורר שב ופנה לבית המשפט ביום 11.9.2017 בבקשה נוספת לעיון חוזר בתנאי מעצרו, במסגרתה ביקש לאשר לו לצאת לסליחות ולתפילות בערבי שבת וחג ובימי שבת וחג במהלך חודש תשרי, בבית כנסת הקרוב לבית מפקחיו. בבקשתו ציין העורר כי בית הכנסת מצוי במקלט קטן, ללא חללים נוספים, ונוכחים בו מספר קטן של מתפללים קבועים, אשר כולם בגירים. המדינה התנגדה לבקשה, וטענה כי גם אם קטינים אינם מתפללים בבית הכנסת המוצע, הם יכולים להימצא בקרבתו.

בהחלטתו מיום 19.9.2017 נענה בית המשפט חלקית לבקשה. נקבע כי בשים לב לאופיו של בית הכנסת המוצע ניתן למצוא נקודת איזון בין זכותו של העורר לחופש פולחן לבין ההגנה על שלום הציבור, על ידי אישור לעורר לצאת לתפילות שחרית בראש השנה וביום כיפור בלבד בליווי מפקחיו.

7. החלטה זו היא מושא העורר שלפני. לטענת העורר שגה בית משפט קמא כאשר דחה את בקשתו לצאת ליתר התפילות שפורטו בבקשה. נטען כי זכותו של העורר לחופש פולחן, מסגרת הפיקוח ההדוקה ואופי בית כנסת שהוצעו מצדיקים היעדרות לבקשתו. עוד נטען כי לאור התרת היציאה לתפילות השחרית בראש השנה וביום כיפור, דחיית הבקשה ביחס ליתר התפילות מעוררת תמיהות, שכן המסוכנות הנשקפת מן העורר הינה אותה מסוכנות.

8. בדיון לפני טען בא כוח העורר כי העורר לא הפר עד היום את התנאים והמגבלות שהוטלו עליו, וכי הבקשה שהגיש היא מידתית וממוקדת, ואינה מתייחסת ל"חלונות אוורור" אלא רק לתפילות בימי שבת ומועד. בנסיבות אלה, נטען, האיזון בין זכותו לחופש פולחן לבין האינטרס הציבורי מצדיק היענות לבקשה. מנגד, טענה באת כוח המדינה כי לא מוכר המושג של בית כנסת ללא ילדים, ואף הגישה תמונות מהאינטרנט בנוגע לבית הכנסת הנדון בו נראים ילדים. כן צוין כי פרשת התביעה כבר הסתיימה ובזמן הקרוב תתחיל פרשת ההגנה, ומאחר שלא מדובר בתיק מורכב ומרובה עדים, ההליך צפוי להסתיים בתוך זמן לא ארוך, וזוהי עובדה רלבנטית לענין איזון האינטרסים הנטען. בתגובה לכך הביע בא כוח העורר את הסתייגותו מהגשת התמונות מהאינטרנט והוסיף כי אין לעורר התנגדות כי ייקבע שאם ייכנסו ילדים לבית הכנסת, המפקחים יידרשו להוציא את העורר משם.

דיון והכרעה

9. העורר נתון במעצר בפיקוח אלקטרוני עד לתום ההליכים. זה לא מכבר, בבש"פ 77/17 פלוני נ' מדינת ישראל (11.1.2017) (להלן: ענין פלוני), עמדתו על מהותו של מעצר בפיקוח אלקטרוני ועל הנגזר מכך לענין פתיחת "חלונות פיקוח" כדלהלן (ההדגשות במקור):

"13. כאמור, מי שנעצר בפיקוח אלקטרוני הוא בגדר עצור, ולא בגדר משוחרר בערובה (חלופת מעצר), ומסטאטוס נורמטיבי זה גם נגזרות זכויותיו והמגבלות החלות עליו. אין מדובר בסטאטוס ביניים בין מעצר לשחרור בערובה אלא מדובר במעצר המתבצע בתנאים אחרים - לא מאחורי סורג ובריה אלא במקום אחר שקבע בית המשפט, ותחת פיקוח אלקטרוני ותנאים מגבילים שנקבעו לגביו, חלף פיקוח של סוהרים וחומות הכלא. לסטאטוס המשפטי של מי שנתון בתנאי פיקוח אלקטרוני כעצור יש השלכות בהיבטים שונים (כגון לענין תוצאות הפרה של תנאי הפיקוח האלקטרוני), לרבות בהיבט הנוגע לעניינינו של "חלונות פיקוח".

14. ...חלונות פיקוח של מי שנתון במעצר בפיקוח אלקטרוני מוגבלות ככלל לצרכים אישיים חיוניים ("טיפול רפואי, טיפול נפשי או טיפול אחר הדרוש למפוקח"), או לצרכים טיפוליים-שיקומיים ("פגישה עם קצין מבחן" או "לתכלית אחרת שהומלצה בתסקיר המעצר").

ברוח זו יש ליתן תוכן גם להוראת העוללות בדבר התרת חלון פיקוח "לתכלית חשובה אחרת, מטעמים שיירשמו". מעבר לסייג הקבוע בחוק בדבר חשיבות התכלית, נדרש לדעתי גם שהתכלית תעלה בקנה אחד עם המגמה העולה מהתכליות שפורטו במפורש בחוק ועם תכליות המעצר בכלל... יש להסיק שככלל אין לאשר חלון פיקוח למפוקח בגיר לצרכי לימודים. ברוח זו גם נפסק כי מעצר בפיקוח אלקטרוני אינו מתיישב עם היתר ליציאה לעבודה (בש"פ 966/16 זידאן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (28.2.2016)), וכי אף שקיימת סמכות לפתיחת חלון פיקוח לצרכי עבודה כאמור, יש להפעילה במשורה ורק במקרים יוצאי דופן (בש"פ 6815/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (13.9.2016); בש"פ 2296/16 חג'ג' נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (15.5.2016)).

וראו עוד לענין מהותו של המעצר בפיקוח אלקטרוני בבש"פ 5364/17 מדינת ישראל נ' איינאו (17.8.2017), להלן: ענין איינאו.

10. העורר דן עומד לדין בגין עבירות מין רבות וחמורות שביצע בשלושה קטינים משך תקופה של כ- 4 שנים. חלק ניכר מהעבירות המיוחסות לעורר בוצעו בבית כנסת.

נוכח מהות העבירות, חומרתן ומשכן, נראה כי אך בקושי רב ניתן להצדיק את הימנעותו של בית משפט קמא

מלצוות על מעצר העורר מאחורי סורג ובריה עד לתום ההליכים נגדו. אזכיר כי בהחלטתו על דחיית ערר המדינה לענין זה העיר בית משפט זה כי "ההחלטה שבפנינו היא אכן גבולית ביותר", וכי אילו בית משפט קמא היה מחליט לעצור את העורר עד לתום ההליכים לא היה מוצא להתערב (בש"פ 3044/17).

11. העורר מצוי במעצר בפיקוח אלקטרוני. כאמור, אין מדובר בחלופת מעצר אלא במעצר, אף אם אינו מבוצע מאחורי סורג ובריה, ו"מסטאטוס נורמטיבי זה גם נגזרות זכויותיו והמגבלות החלות עליו" (ענין פלוני לעיל). עוד ראוי להדגיש, כאמור בענין איינהו הנזכר לעיל, כי -

"הנחת היסוד היא כי במקרים בהם נקבע מעצר בפיקוח אלקטרוני, המסוכנות הנשקפת מן הנאשם איננה נמוכה וחלופת מעצר אינה נותנת מענה למסוכנות זו, וככלל, היה מקום לעצרו מאחורי סורג ובריה."

לפיכך, איזון האינטרסים מקום בו נאשם מצוי במעצר בפיקוח אלקטרוני אינו זהה לזה הנערך מקום בו נאשם מצוי בחלופת מעצר. לכך יש להוסיף כי גם כאשר לנאשם המצוי בחלופת מעצר לא ניתן אישור כענין שבשגרה לבקשות ליציאה לתפילה, אלא כל מקרה נבחן לגופו ולנסיבותיו (בש"פ 10697/05 אזברגה נ' מדינת ישראל (6.12.05)).

12. כאמור, בית משפט קמא מצא להתחשב בעורר ולהתיר את יציאתו לתפילות שחרית בראש השנה וביום כיפורים, וזאת מתוך איזון בין זכותו של העורר לחופש דת ופולחן לבין האינטרס של ההגנה על שלום הציבור. איני סבור כי בנסיבות הענין שגה בית המשפט בדחיית ייתרת בקשתו של העורר.

13. אוסיף בשולי הדברים, כי הגשת הבקשות התכופות לעיון חוזר על ידי העורר בעניינינו, כמפורט לעיל, אינה מתיישבת, על פני הדברים, עם הוראות סעיף 52(א) לחוק, המתנה הגשת בקשה כאמור בכך ש- "נתגלו עובדות חדשות, נשתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה". אף אחת מעילות אלה אינה מתקיימת לכאורה בעניינינו.

14. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, י"ג בתשרי התשע"ח (3.10.2017).

שׁוֹפֵט